

nya

Ordglädjor

På minuten-ord

Radioprogrammet På minuten är en levande klassiker, som underhållit lyssnarna ända sedan starten 1966 (med några års uppehåll). Varje söndagsmorgon avhandlas nya ämnen i denna muntliga improvisationsteater, vilket genererat en rad nya uttryck under åren.

fransa ut i kanten är ett unikt uttryck för ett förbjudet beteende enligt programmets korta men kärnfulla regelsamling. Det betyder att man inte håller sig strikt till berättandet, utan skrattar, flamsar eller svävar ut i små betraktelser, möjligen för att vinna betänketid. Det leder dock till omedelbara protester från övriga tävlande varvid frågan övergår till någon annan.

homeopatisk förtunning är ett elegant uttryck som myntades av Moltas Eriksson och som betyder 'en massa ord utan innebörd', dvs rappakalja, gallimatias, snömos. Eriksson, som tillhörde den fasta ensemblen redan på 60-talet, var också läkare vilket möjligen förklarar ordvalet. Dagens Hans Rosenfeldt använder en synonym formulering: "Staplande av ord utan inbördes mening."

bilaterala hjälpverb återfinns bara i Pia Johanssons grammatik.

partotek är en lika sjövild som stilfull synonym till "konkarong" och används i uttrycket *hela partoteket*. Ett av många ord som kanske – mycket kanske – hamnar i en framtida utgåva av SAOL.

stå i gaffel är ett inte närmare definierat alternativt beteende till att *sova sked*. Upphovsman: Fredrik Lindström.

hänghasar är ett egenpåfunnet men ändå fullt begripligt uttryck för håglösa tonåringar uppfunnet av Kajsa Ingmarsson i rollen som en gammal snipig stiftsjungfru.

currykryss har inget att göra med det rutnät av jordstrålning som man tror på i New age-kretsar, utan är platser i ens trädgård som nattetid uppsöks av vilsna indiska risrätter, åtminstone enligt Hans Rosenfeldts surrealistiska definition.

omlottposition är den kroppsställning som Pia Johanssons japan står i, dvs japanen som hon har i sin trädgård.

TULIPANAROS

Tulipanaros är en liten reklam- och kommunikationsbyrå i Täby, norr om Stockholm, som med lika delar lust och allvar gör reklam som sticker ut på ett sätt som våra kunder har anledning att gilla. Ett viktigt verktyg i det arbetet är välskrivna texter och god språkbehandling – tillika ämnet för byråns månadsbrev.

ORDHISTORIA

Svensexa är ju den glada fest eller middag som brudgummens vänner överraskar med strax före bröllopet. Avsikten är föredömligt terapeutisk: att mannen ska få ta ett sista farväl av det sorglösa ungarlivet innan det är dags att axla äktenskapets ok.

Att det här inte är ett modernt påfund förstår man redan av ordet, vars historiska betydelse nog inte är uppenbar för alla i dag. Orddelen *sven* betyder helt enkelt 'ung, ogift man', medan *sex* är en kvällsmåltid som intogs runt klockan sex.

Möhippan, brudens motsvarighet, har en liknande förklaring, där *mö* betyder 'ogift kvinna' och *hippa* 'fest'.